

Прот. С. ГАЮК.

НАША НЕБЕСНА ЗАСТУПНИЦЯ

(Бесіди на свята Богородичні)

1953

Генеральне Церковне Управління У.А.П.Ц. у В. Британії
Лондон
diasporiana.org.ua

П р о т . С . Г А Ю К .

НАША НЕБЕСНА ЗАСТУПНИЦЯ

(Бесіди на свята Богородичні)

1953

**Генеральне Церковне Управління У.А.П.Ц. у В. Британії
Лондон**

Karlsruhe. 24. 11. 49.

Працю о. Протоієрея Семена ГАЮКА під титулом:
«Наша Небесна Заступниця (Бесіди на свята Богородичні)» — друкувати благословляю.

Архієпископ НІКАНОР

Голова Богословсько-Наукового Інституту
Укр. Авток. Православної Церкви.

БІЛГА
Архієпископа АНДРЕЯ
Но.

«Радуйся, похвало Почаївська надіс
наша і утіхо». (Приспів з Акафиста
М. Б. Почаївській).

ПРЕСВЯТАЯ БОГОРОДИЦЕ, СПАСИ НАС!
Чудотворний Образ Почаївської Божої Матері

Різдво Пресвятої Богородиці.

(8-го вересня за ст. ст.)

„Мати Божа вчить нас християнської чесноти терпіння”

Дорогі братя й сестри у Христі!

Сьогодні ми святкуємо Різдво Пресвятої Богородиці. Від побожних батьків Іоакима й Анни, що бездітними дожили до глибокої старости, — народилася Преблагословенна Донька Діва Марія, що по волі Божій стала Матір'ю Спасителя нащого Ісуса Христа.

В апостольському читанні, положенному за церковним уставом на сьогоднішнє свято, як і взагалі майже на усі свята Богородиці, — оповідається добровільне приниження за нас Господа Нашого Ісуса Христа. Чому ж саме в свята Богородичні читається апостола, зміст якого оповідає про приниження за нас Господа?

А тому, браття, що життя Матері Божої дуже подібне до життя Ії Божественного Сина, бо було воно повне приниження, повне терпіння і страждань безмірних.

Прогляньмо з увагою послідовно життя Богородиці!

Пресвята Діва Марія походила з роду Давидовського, з роду царського, але саме тому ще сильніше відчувала Вона увесь тягар нужди, в якій опинився славний і багатий Ії рід.

По смерті своїх стареньких батьків Іоакима та Анни багато довелося газати Ій горя та сирітської недолі.

А пізніше, коли почула Вона радісне благовіствування Архангела Гавриїла, то радість від цієї благої вісти не могла бути повною, бо Праведний Іосиф, обручник Ії, не знаючи про тайну ангельського благовіствування вагався і боровся з думками — чи не відпустити Ії тайно з дому свого. Відчуваючи ці турботи Праведного Йосифа, Пресвята Діва Марія не відважується, однак, відкрити Йому предвічну Божу таємницю — мовчить і терпить, аж доки ангел у сні не відкрив Йому цю Божу таємницю: «Іосифе, сину Давидів не бійся

прийняти Марію, жону твою, бо що зародилося у неї є від Духа Святого» (Мф. 1, 20):

А коли прийшов час народження Сина Божого, то ні для Неї, ні для Ії Божественного Сина не знайшлсся в людей місця, де б голову Ім прихилити. Не в царських палатах, навіть не в звичайній господі, не на шовках і оксамитах, а в холодному і брудному вертепі, на залишках соломи, повила Пречиста Христа-Бога: «До своїх прийшов і свої Його не прийняли». (Ін. 1-11).

Коли ж потім, в храмі Єрусалимському, зустрів Богородицю Праведний старець Симеон, то він, благословляючи Богомладенця, прорік йому велику славу: «от лежить Цей на те, щоб гадали і вставали многі у Ізраїлі» (Лк. 2, 34), а Богородиці провістив велике терпіння і муки: «І Тобі Самій пройде душу меч» (Лк. 2, 35).

І дійсно вже скоро після цього проголошення немало натерпілась Пречиста Діва Марія під час утечі з Божим Дитятком від переслідування безбожного Ірода до чужого і непривітного Єгипту: «щоб справдился сказане Господом через Пророка», що мовив: з Єгипту визвав Я Сина Мого.» (Осія 11, 1 — Мф. 2, 15).

Зазнавши немало приниження в дитячих роках, Пречиста Діва Марія майже зо років перебувала в домі бідного назаретського теслі, Сама виконувала усі найпростіші роботи і коли Син Ії виступив зі своєю Божественною Наукою, то чи ж не терпить і далі Богородиця, бачучи, як Ії Сина люди не розуміють, обмовляють, злословлять та шукають Його смерти.

А коли прийшла хвилина найстрашнішого випробування на Голготі, то Ежка Мати стоїть при хресті Сина Свого.

За гріхи людей Христос добровільно терпить страшні муки, а разом з Сином велики муки і Мати Божа.

Годі уявити собі безмежність терпіння Богородиці!

В св. Євангелії записано так: «При хресті стояла Мати Його» (Ін. 19, 25). Цими кількома словами багато сказано.

Господь воскрес, вснісся на небо, сів у славі пра-

воруч Бога Оця, але для Божої Матері терпіння ще продовжуються. Вона бачить, як злоблені Іудеї ненавидять саме ім'я Ії улюблоного Сина, з якою жорстокістю переслідують Його ревних учнів та послідовників, вбиваючи св. Первомученика Архидиякона Стефана, св. Апостола Іакова — першого єпископа Єрусалимського.

Так ось ми побачили, браття-християне, що Пресвята Діва Марія багато витерпіла горя і страждань від бідності, сирітства, тяжкої праці, не праведливого переслідування та близько пізнала людське життя.

Тому то усі скорботні, сироти і вдовиці, матері безутішні, злобно склеветані, алими людьми скривджені, правди ради з любої України вигнані потіштесь!

Всі бо маємо теплу небесну Заступницю і молитвницю перед Престолом Царя Слави-Сина Свого і Господа.

Небесна Мати відчуває усі наші ширі зітхання. Не одна слюзоза, пролита перед Ії святим образом в ширій молитві, не пропадає марно.

О, хто, як не Мати Божа, — хоче знести з землі усяке людське горе!

А юди бачимо, що скорботи наші продовжуються, то не зневірюються а терпеливо переносять їх, бо це Господь нис випробує, гартує та, врешті, по слову св. Іоанна Золотоустого, прикрашує нас вінцем терпіння.

Приб'гаймо ж усі в своїх скорботах з вірою, надією та любов'ю до Цариці Небесної нашої Єдиної Заступниці, яка завжди почує нас, допоможе нам та заступиться за нас перед Господом.

Прийми ж о, Пресвята Богоодице, Заступнице наша сердечні молитви дітей своїх та визвол' нас від усяких бід і скорбот! Амінь.

«Величаймо Тебе, Пресвята Діво, і шануємо святих Твоїх родителів, і всехвалльне славимо народження Твое»

Покрова Пресвятої Богородиці.

(1-го жовтня за ст. ст.)

„Мати Божа наша Небесна Заступниця і наша Покрова”

Одного разу, приблизно 1000 р. тому назад в християнському місті Царгороді розійшлася страшна вістка про напад на грецьку землю жорстоких ворогів християн — арабів або як тоді казали сарацинів, які намагалися зруйнувати усю грецьку землю та пограбувати чудсву грецьку столицю — Царгород. Мешканці цього міста, схвильовані чуткою, численно рушили до храмів Божих, щоб молитвами і слізами ублагати Господа Бога відвернути від них страшну небезпеку.

Особливо переповненою була т. зв. Влахернська церква.

Горяча молитва була вислухана Господом. Під час всенічного богослужіння з'явилася у повітрі в оточенні святих і ангелів Мати Божа, що держала в Своїх святих руках омофор, який простягала над усіма присутніми християнами, що зі слізами скрухи і благання молилися.

Тоді ж в церкві серед народу був і св. Андрій, Христа ради юродивий, з учнем своїм (пифанієм, який, бачучи таке дивне видіння і немов очам своїм недовіряючи, — спітав Епифанія: «Чи бачиш, брате, Царицю і Владичицю всіх, що молиться за світ увесь». Бачу, відповів Епифаній, — і жахаюся». І подібно, як колись св. Іоанн Богослов, бачив на небі Жінку, привдягнуту сонцем, так само і св. Андрій в подібній до неба Влахернській церкві побачив невісту Неневістну, в сонячну порфириу одягнену.

Радісна вістка про явлення Божої Матері хутко розійшлася до найдальших закутин грецької держави, усі громадяни, підбадьорені явленням і заступництвом Божої Матері, спільним зусиллям мужньо оборснили країну свою від лютих ворогів.

Розказана вище подія є яскравим прикладом заступництва та опіки Божої Матері над родом християнським.

Ще раніше, хутко після свого Успіння, Мати Божа з'явилася апостолам і, сяючи небесним «вітлом, милостиво сповістила їм: «Радуйтеся! Я завжди з вами!».

Історія християнських народів та й окремих християн знає безліч прикладів скорої помочі Небесної Покровительки і Заступниці у людських бідах.

Нераз з'являлася Мати Божа у вигляді грізної Жони ворогам нашої християнської віри та нашого побожного українського народу.

В другій половині 17 століття на одну з найбільших святынь нашої батьківщини — України — Лавру Почаївську напали турки з татарами.

Монастиреві і всім його побожним інокам загрожувала явна загибель.

Нападаючі поганські орди з хвилини на хвилину сподівалися перемоги над мужніми нечисленними оборонцями рідної обителі.

Але після ревної молитви ігумена цієї обителі о. Іосифа Добромирського з братією, що горяче молилася припадаючи до образа Пресвятої Богородиці та перед мощами Преподобного Іова Ігумена і Чудотворця Почаївського, раптом в дивному видінні з'явилася Мати Божа, а перед нею склонений в молитві небожитель Преподобний Іов, що благав Господу: «Ой рятуй, рятуй та й Божая Мати, манастир погибає» яка простягши свій небесний омофор, захистила манастир від орд поганських, чудесно вертаючи їх стріли на них же самих.

Перелякані дивним видінням грізної Жони на небі турки з татарами залишили св. обитель Почаївську ненарушеню.

Побожні предки наші, рятуючи свою свободу і життя та обороняючи Віру Православну від лукавих зазіхань чужинців — іновірців, втікали на славну Січ Запорозьку, де віддавали себе під опіку Богородиці.

То ж і церква Запорізька була присвячена Покрову Божої Матері, а на праپерах своїх, які в боях вічного славою вкрилися, наше побожне лицарство любило зображення Божої Матері з омофором.

А в житті окремих людей, що з вірою та благанням зверталися до Богоматері, — скільки то було добродійств Нею виявлено!

Так, наприклад, в житті Преподобного Отця Нашого Романа Сладкопівця, пам'ять якого також сьогодні вшановується св. Церквою, оповідається про виявлення йому особливої милости Богородицею.

Будучи кліриком Царгородського Патріярха Євфимія, Роман був дуже невправний в церковному читанні і співі. Однак не зважаючи на це, патріярх Євфимій дуже любив Романа за його ширу побожність. Це розпалило в інших кліриків почуття заздрості і нехіті до Романа.

Одного разу, в навечір'я Різдва Христового в присутності патріярха і імператора клірики змустили неправного в співі Романа вийти на амвон і співати. Спів його був недбалий і це засмутило Романа, який після служби залишився в храмі один, де його молився і плакав перед образом небесної Заступниці — Матері Божої. Вечір'я на честь Різдва Христового у видінні з'явилася йому Пресвята Богородиця, подала йому невеличкий звиток з наказом з'їсти цей листок; що було ним негайно виконано.

Коли Роман пробудився з дивного сну, то відчув в серці своєму особливу духовну радість, а в розумі надзвичайне просвітлення.

Прибувши на другий день до храму він, коли прийшла його черга вийшов на амвон і з особливим чуттям проспівав уложену ним в умі пісню: «Діва днесь Пресуществленного народжує...», від якої всі присутні прийшли в надзвичайне розчулення. Після цього невмілій співець, тільки завдяки небесній допомозі Пречистої, одержав від народу назву Сладкопівця, залишивши для Церкви багато написаних ним надхнених пісень та канонів, які і понині вважаються перлинами нашої богослужбової православної творчості.

Та чи ж можливо людською мовою розповісти про всі благодіяння Богородиці для всього роду християнського, яких було безліч!

Не один із нас, браття — християне, міг би розпо-

вісти також зі свого життя багато таємного та нез'ясованого, коли в тяжкі хвилини доводилося одержувати небесний порятунок і допомогу від Господа і о молитвах Пресвятої Владичиці Богородиці.

Тому не дивно, що наш піобожний український народ може більш від інших християнських народів, так глибоко шанує, так щиро любить Пречисту Діву Марію і в тяжкі хвилини випробувань до Нії Единої Заступниці без вагання приблигає.

Наш безмертний поет-страдалець Шевченко в тяжкі хвилини свого життя з єю споглядав на Пресвяту Діву Марію, як на єдину надію всіх християн і надіжно від глибини люблячого серця співає Ій:

«Все уповай іє мое
На Тебе, мій пресвітлий раю,
На милосердіє Твоє, —
Все уповай іє мое
На Тебе, Мати, возлагай.
Святая сило всіх святих
Пренепорочная, благая.»

Будемо і ми усі, улюблени брати і сестри, з ликом божім звертатися до Пресвятої Діви Богородиці не тільки в сумні та тяжкі хвилини життя, але і в радісні та легкі!

Будемо ж і рипадати до Нії зі своїми ширими благаннями, щоб Вона, Милосердна, не залишила нас своїм небесним заступництвом за гріхи наші перед Всесправедливим Господом!

Будемо щиро благати Ії просятии свій святий омофор, як колись вдавнину над Грецією, і над ющю страждащою, поневоюеною Батьківщиню — Україну та над всім християнським болючим світом!

Молитвами Пресвятої Заступниці Богородиці і всіх святих, нехай Всемилостивий Господь визволить нашу любу Батьківщину з тяжкого поневолення, весь світ християнський спасе і помилує, а нас усіх нехай збереже від усяких бід та скорбот, особливо ж від гріхів, що віддаляють нас від благодатної Покрови Заступниці роду християнського. Амінь.

Величаемо Тебе. Пресвятої Діво, і шануємо Покрову Твою святу, бо Тебе бачив святий Андрій у церкві, як за нас Ти Христу молилися».

Введення до храму Пресвятої Богородиці.

(21 листопада ст. ст.)

(Про християнське виховання дітей)

Святі і праведні родителі Пречистої Діви Марії — Іоаким і Анна вдячні Господу за зняття з них ганби бездітисти, як приобіцяли дароване для них дитя присвятити Господу Богу — так і вчинили.

Сьогодні, власне, св. Церква згадує ту урочисту хвилину, коли вибрану Богом отроковицю Марію в супроводі Ії праведних батьків та дівчаток-однолітків, одягнених у білі одяжі, з запаленими свічками, при співі побожних псальмів введено до храму Єрусалимського.

Тут на порозі цього величнъго храму зустрічає Пречисту Діву Марію Первосвященик Захарія, і надхнений Богом, впроваджує Ії у Святе Святих, куди і сам мав право входити лише раз на рік.

З того дня Пречиста Діва Марія залишилась жити при храмі аж до своєї юності, а побожні батьки Ії спокійно повернули з гамірного Єрусалиму до затишного Назарету.

Чи ж легко було Ім розлучатися зі своєю єдиною донею, яку вони в горячих молитвах випросили від Господа!

Однак розлучаються, бо вони вірні і покірні вслі Божій.

Врешті, духовними очима праведників вони бачать далі границь дочасного світа цього, свою душою і серцем вони стремлять до радостей небесних, вічних.

Вони твердо вірять, що длясягнення радостей небесних треба також ще й на землі стати на шлях Правди Божої і вірні своїй обітниці, без вагання на цей шлях ставлять своє єдине чадо, свою єдину радість.

Яку ж науку почерпнемо ми для себе, браття і сестри, саме з цієї підїї?

Святі Праведні Родителі Пречистої Діви Марії, залишивши дитя своє у храмі, знали, що тільки там люба

їх дитина йтиме і о драбині чеснот, що лише там вона кормитиметься здоров'ю духовною поживою — Словом Божим, що лише в храмі дихатиме всна чистим повітрям молитви і насолоджуватиметься красою богослужень.

Всім дорослим братам і сестрам, яких Господь піблагословив дітками, сьогодні дається яскравий приклад, як належить виховувати їх, яким шляхом провадити до праведного життя і вічного щастя.

«Чи ж є між вами такий чоловік, що, як син його попросить у його хліба, подасть йому камінь? Або як попросить риби подасть йому змію?» (Лк. 7, 9-10), каже Спаситель. Ні, нема таких батьків, щоб їх серця не палали любов'ю до дітей своїх.

На кожному батькові і на кожній матері лежить святий обов'язок не тільки єирстити дітей своїх, але і виховати їх так, щоб вони були щасливі, а батьки спокійні за їх долю.

Св. Іоаф Золотоустий каже: «Мати, народжуючи дитину, перше дав для світу дитину, а після вона повинна в ній же дати небу ангела».

Поки серце дитини чисте і невинне, доти вони скильне легко сприймати все добре. Служно один філософ сказав, що душа дитини — це *tabula rasa*, цебто чиста дошка, по якій вихователі, а особливо батьки можуть писати все, що захочуть.

Виховання дітей вимагає від батьків великої уважності, затрати енергії та неполегливості, а вже, крій Боже, подавати їм своїм життям згіршуючий приклад, або в міру їх зростання не навчати їх єдино правдивому Закону Христовому.

Так, наприклад, преса говідомляла, що недавно у Франції відбувся судовий процес, в якому молодий вбивця засуджений на кару смерти в останньому своєму слові щиро висловив жаль до свого батька, який не дозволив йому ходити на лекції релігії, і що тим самим єїн не міг навчитися закону Христовому і християнської моралі. Це було сказано ним так сильно, що суд уважив мотив засудженого і своє рішення — присуд про смертну кару — уневажив та зробив перегляд цілого процесу.

Отже обов'язком батьків є не тільки вчити дітей Закону Христового, але як з найбільшою рішучістю поборювати в діях всі негативні і злочинні нахили і уподобання.

Той же Великий Учитель Вселенської Церкви св. Іоанн Золотоустий повчає: «Молоде, криє дерево залишиться назавжди кривим і відразливим якщо його не постараються вирівняти, поки воно гнететься». (З Бесід св. Іоанна Золотоустого).

Те ж саме належить сказати і про дітей. В кожному з них зауважується сваволя. Залишити ці кривини без виправлення — значить обрікти близьких своєму серцю на вірне нещастя як в досчасному, так і у вічному житті.

А для того від перших днів проблеску в них свідомості виховуймо в чадах своїх страх Божий, молімся самі, подаючи і для дітей своїх приклад необхідності молитви, вчімо дітей молитися Господу Богу і завжди приводьмо їх зі собою до св. храму Божого, а як тільки виявиться у них допитливість, то заспокоймо її поясненнями, опроміненим світлом Слова Божого.

«Коли стоїмо в храмі, — казали св. Отці, — то думаймо, що на небі стоїмо».

Як же цього неба, цієї радості небесної, по своїй байдужості, можемо позбавляти дітей, про яких Спаситель сказав: «Пустіть дітей приходити до Мене, бо їх є Царство Небесне». (Мф. 19, 14).

Щасливими будуть в житті ті люди, які ще з дитячих років навчилися Богу молитися, храм святий відвідувати, заповіді Божі берегти.

Щасливими будуть і батьки, які цього навчили старанно дітей своїх.

За прикладом побожних Йоакима й Анни, що доношую свою Пречисту Діву Марію до храму привели, приводимо і ми дітей своїх до храму Божого кожного свята і кожної неділі на спільну християнську молитву і науку, щоб дати ім можности набратися здорових сил до боротьби з хвилями життєвого моря. Амінь.

«Величаемо Тебе, Пресвятая Діво, Богом обрана Отроковице, і шануємо введення Твое до Храму Господнього.»

Стрітення Господнє.

(Свято Богоородичне — святкується 2-го лютого за ст. ст.)

„Як нам наблизитися до Господа”

Святкуючи сьгодні день Стрітення Господнього, ми згадуємо ту знаменну подію, коли то Пречистая Діва Марія разом з Праведним Іосифом принесли дитяко Ісуса до Храму в Єрусалимі, щоб виконати закон старозавітний поставити Його перед Господом та принести за Нього в жертву Богу двоє голуб'ят.

Саме в той час жив в Єрусалимі праведний і побожний та дуже-дуже старенький чоловік на ім'я Симеон, що сподіався утіхи Ізраїльєю, тобто заповідженого йому Духом Святым, — приходу на землю Сина Божого.

Церква свята зберігає передання, що Праведний Симеон був в числі тих сімдесяти вчених-перекладачів, які ще в 271 р. до Р. Х., на бажання єгипетською царя Птоломея Філадельфа перекладали книги св. Письма з єврейської мови на грецьку. Коли він читав слова Пророка Ісаї: «Ось Діва в утробі зачне і породить сина» (Іс. 7, 14), — він дуже здивувався як це діва, що не має мужа може родити та хотів закреслити слово «діва» і замінити його словом «жона». Але в ту ж мить з'явився Йсусу Ангел Божий, що затримав його руку і сказав: «май віру до написаних слів, і ось Тебі знак — ти не вмреш аж до того часу, доки своїми очима не побачиш народженого від Діви Чистої — Спасителя світу.»

І так минали довгі, довгі роки, а Праведний Симеон все очікував сповнення обітниці, сповіщеній йому Ангелом. Він щеденно відвідував храм Єрусалимський. І ксли, врешті, одного довго очікуваного дня Богомладенця Ісуса принесли до храму, щоб вчинити над Ним по законному звичаю, то Праведний Симеон, по натхненню від Духа Святого, пізнав довгоочікуваного Месію — Христа Господнього і заповіджену пророками Дієу Чистою — Матір Його. З найбільшою любов'ю і побожні-

стю прийняв він на свої старечі руки Дитину Христу поблагословив та радіючи тим, що Господь вже відпустив його зі світу дочасного, земного, він промовив:

«Нині відпускаєш раба Твого, Владико, по слову Твоєму, з миром. Бо бачили очі мої спасіння Твое, що Ти наготовив перед лицем усіх людей, світло і просвіту невірних і славу народу Твоєго — Ізраїля».

Віддаючи Боже Дитя Матері Його, він при тім сказав, що багато зблазняться Ним та загинуть, а інші увірюють в Нього та одержать спасіння та що, врешті, Він буде і знаком, тобто причиною до великого сперечання. А Пречистій Діві Марії так буде тяжко, (прорік Праведний Симеон), стільки знансне терпіння за Сина свого, що серце Її пройде немов гострий меч.

При тому присутньою була також і Праведная Анна Пророчиця, що не відходила від храму, а гостом і молитвою служила Богові день і ніч. І вона підійшовши на той час славила Господа та оповідала всім про Нього, що сподівалися спасіння в Єрусалимі.

Ото ж, любі Бррати і Сестри у Христі, св. Праведний Симеон сподобився великої ласки від Господа, бо він не тільки зустрінув Сина Божого в Храмі, але бачив Його своїми очима та носив Його на своїх руках.

Цієї невимісної ласки від Господа сподобився він через те, що непохитна віра в прихід Христа спасителя не залишала його нікли. То ж тому він кожної днини поспішав до храму на молитву в надії власними очима побачити Радість і Світло всіх людей. Він також добре знов, що хоч ця хвилина буде найщасливішою в його житті, але що це буде рокова подія для нього, бо завершить перебування його на землі. Тому не лише з найглибшою вірою, але з найцирішою любов'ю приймає він смертний на свої руки Безсмертного Господа.

Також і Пророчиця Анна, що «зістарілася у днях багатьох» при храмі та постом і молитвою служила Богові день і ніч через святість свого життя сподобилася великої милости від Бога — побачити на руках Праведного Симеона — Сина Божого Іусуса Христа.

Чи ж моливо нам, браття улюблені, уподобитися до Праведного Симеона, до Праведної Пророчиці Анни, щоб ще в д'ячесному житті наблизитися до Господа та зустрінути Його!

Найкращу відповідь на це питання дає нам Слово Боже:

«Ось, стою під дверми і стукаю, коли хто почує мій голос, і відчинить двері, то ввійду до нього, і вечерятиму з ним, а він зо мною». (Апок. 3, 20).

Господь близько біля кожного з нас, Господь стоїть при дверях нашої душі і стукає до нас! Але запитаймо самі себе – чи чуємо ми Його голос, чи завжди готові відчинити Йому ці двері, щоб належно зустрінути Господа та постійно бути з Ним?!

Нажаль, ми глухі до голосу Бога, ми щільно замикаємо двері душі своєї, бо земні, скороминаючі справи і низькі пристрасти і побажання заглушують всі шляхотні почування та придавлють всі вищі устремлення нашої душі. Хіба ж не ставимо ми на перше місце в нашому житті всілякого роду розваги і приємності позад найдавливішу справу — постійне відвідування храму Божого, де Господь невидимо завжди перебуває і де ми можемо зустрінути Його подібно Првецьому Симесну та бачити Його очима своєї душі.

Також через щиру і горячу молитву ми маємо подивігідну можливість таємно бесідувати з Богом і відчувати цілою своєю істотою наближення своє до Господа та єдинання з Ним. Однак зайняті своїми земними справами, — ми належно (або й зовсім!) не користуємся з цього найкращого засобу наблизитися до Господа та зустрінути Його.

Гарячою молитвою ми можемо очистити своє сумління від всякого зла, серце своє зробити більш схильним до всякого добра, що й в передумовою наближення до Господа і узріння Його. «Блаженні чисті серцем, бо ті Бога узрять». (Мф. 5, 8).

Щоб побачити Господа необхідно також виконувати волю Єижу через додержування Його святих заповідей.

“Коли побачимо голодуючого або спраглого посгішм не гаючи часу з допомогою. Коли зустрінемо не маючого одежі, що не годен прикрити наготи тіла свого, то нехай і тут не обійтесь без нашої допомоги.

Коли довідаємося про хворого чи ув'язненого, то відвідаймо і теплим словом розвеселімо його.

Словом, коли ми зустрінемо близького в якому будь горі, нещасті чи навіть потребі, а були б в стані допомогти йому, то не будьмо байдужі, не мудруймо лукаво, а стараймося вчинити будь що добре для близького, шоб в лиці близького вчинити це для Самого Господа Бога:

«Істинно кажу вам: коли ви вчинили це одному з цих найменіших братів Мсіх, то мені вчинили» (Мф. 25, 40).

З цього ми ясно бачимо, що через добрі діла ми можемо наблизитися до Господа та усім своїм сством відчути близькість Його.

То ж за молитви Пресвятої Владичиці Нашої Богородиці сподоби нас Господи ще в житті дочасному наблизитися до Тебе, а в житті вічному завжди з Тебою бути та оглядати невисловлену красу Лиця Твойого. Амінь.

«Величаемо Тебе, Життядавче Христе, і шануємо Пречистуу Матір Твою, що Нею по закону нині був принесений до храму Господнього».

Благовіщення Пресвятої Діви Марії

(25 березня за ст. ст.)

„Вчімось від Матері Божої християнської чесноти — смирення-покори”.

„Я раба Господня; нехай буде Мені по слову твостму” (Лк. 1, 38).

Радісно і урочисто в день нинішнього свята Благовіщення Божої Матері ми згадуємо виявлення в світі тайни божественної любові до нас грішних. Гріх запанував серед роду людського, віддаливши Його від Господа Бога. І навіть найбільш праведні з людей томилися в такому стані, молилися та терпеливо сподівалися Божого милосердя. І Отець Небесний, по безмежному милосердю до роду людського опреділив послати в світ свого єдинородного Сина, щоб він своєю науковою і життям опромінив людей світлом вічної правди, своїми стражданнями надолужив Божому Правосуддю та, врешті, своїм воскресінням звільнив їх від жаху пекла, привієши їх до райських осель Отця Небесного.

Але для цієї Божої тайни потрібний був сосуд, який би міг прийняти Самого Божого Сина, і таким сосудом стала Пречиста Діва Марія. В молитвах випрошена праведними родителями в Господа Єога, вихована під благодатним покровом храма, чистая і непорочная, оселилась Вона в домі праведного старця теслі Іосифа. Тут вона трудилася і щиро молилася за грішне людство.

Наблизилася урочиста хвилина, на яку чекали покоління. Св. Діва схилилася над книгою, читаючи надхненне пророцтво Ісаї Пророка про народження Спасителя Світу: «Це Діва во утробі прийме і народить Сина і нарекуть Йому ім'я Емануїл». (Ісаї 7, 14).

«Яким же чином і коли збудеться це дивне і надзвичайне для дівочої природи «зачаття і народження?»

— роздумує Діва Марія над прочитаним. Але Вона не має найменшого сумніву що до сповнення слів Пророка Ісаї, вірить в прихід на землю Спасителя і гадіє щастям тієї Діви, від якої Він народиться.

«О, яка я була б щаслива, щоб бути хоч останньою служницею у цієї Діви!» думає Марія в своїму надзвичайному смиренні.

І саме в час цих побожних роздумувань з'являється перед Нею Архангел Гавриїл і сповіщає Йй: «радуйся, Благодатная, Господь з Тобію! Благословенна Ти між жонами. Ти знайшла благодать у Бога. І от значеш в утробі, і породиш Сина, і даси Йому ім'я Іисус. Він величний буде і Сином Вищнього назоветься». (Лк. 1,28-32).

Пресвята Діва Марія, що сподобилася благодаті Божої з покорою прийняла цю вістку, сказавши: «Я раба Господня; нехай буде Мені по слову Твоєму». (Лк.

Прославляючи сьогодні Божу Матір, що такій великий таємниці послужила, навчімся, улюблени Браття, від Неї справжньої покори, що виявилася у вищеприведених Ії словах.

Глибока покора П'єчистої Діви Марії була все життя Ії невід'ємною прикметою. Будучи Матір'ю Спасителя Вона з безприкладною покорою переносила тяжкі хвилини хресних страждань Сина Свого; після воскресіння Його з мертвих і Вознесіння на небо до Бога Отця решту днів свого земного життя проводила в молитовному подвигу в домі Св. Апостола Іоанна Богослова.

Чесніша від Херувимів і незрівняно славніша від Серафимів своїм життям вчить нас грішних однієї з найголовніших християнських чеснот — кротості і смирення.

Ще в старому Заповіті прикладом смирення був св. Пророк і Цар Давид. Він до свого царювання терпеливо зносив тяжкі переслідування від царя Саула, рятуючись від його гніву втечею в гори та дебри. Однак він сам не палав до Саула гнівом, бо пізніше двічі помилував його, коли той, вгешті, був відданий в руки його (і Цар. 24,4 — 23; 26 розд).

'З покорою зносив також кривди від свого сина Аве-

салома, який незаконно домагався собі царської влади; по батьківському вибачив свому синові і щиро плачав, коли довідався про його смерть. (2 Царств. 19, 1-4). Присбачив навіть свому підданому Семею, який зневажив свого царя і навіть в поғиві нерозумного гніву обкидав його камінням.

Однак найвищим взірцем кротості і смирення є для нас Сам Господь наш Ісус Христос, який сказав про Себе: «Я тихий і смирений серцем» (Мф. 11, 29). Він справді тихо і смирено зносив криєду і зневагу від іудеїв. На Нього злословили, але він не злословив. Сам тяжко терплячи на хресті, Він не погрожував, а лише молився за своїх розпинателів, кажучи: «Отче! відпусти їм, бо вони не знають, що роблять». (Лк. 23, 34).

Святий архидиякон Стефан, якого лютий і засліплений іудейський настіп побив камінням, молився за своїх ворогів: «Господи, не вміни їм гріха цього» (Діян. 7, 59-60). Та й святі апостоли, наслідуючи приклад свого Божественного Вчителя, відзначалися ідеальним смиренням: «злословили їх, а вони благословляли, гнали, а всні терпіли, хулили їх, а вони молилися» (1 Кор. 4, 12-13). І їм це не було тяжко, бо вони в покорі своїй на Господа Бога надіялися.

Великий богослов Фома Кемпійський каже: ніколи не буде тяжко покірному серцю, коли воно на Бога надіється, а не на себе покладається».

З повною покорою життя Богородиці та з усіх приведених прикладів ми бачимо, що християнська чеснота — смирення є необхідною для кожного християнина, а тим самим і для нас, коли хочемо бути християнами не лише по імені.

Християнин не сміє ані хвалитися, ані возноситися чим небудь перед іншими людьми; не сміє хвалитися ані своїм багацтвом, ані силою чи здоров'ям, ані своїми якими б то не було здібностями, бо все дано нам від Бога, все це дари Божі.

Якщо ти, дорогий брате, або ти, дорога сестро, маєш змогу творити добре і корисні діла, то знай, що це Гос-

підь допоміг тобі і що це тільки Він створив для тебе такі вигідні і сприятливі умови.

Коли ти твєриш добре діла, діла милосердя, то також не хвалися цим, бо і на це ти одержуєш надхнення лише від Господа Бога, Який зогріває твє серце огнем любови до ближнього.

Якщо ти маєш здоров'я, маєш які будь таланти, що вивищують тебе в християнському суспільстві, то не гордися цим, а воздай хвалу Господу, тобі благодіючому.

Всі ми створені Одним і тим самим Творцем, всі ми діти одного і того ж Отця Небесного. Якщо хто небудь з нас думає, що він більше досконалій від інших, то нехай не забуває, що ця його досконалість не належить йому, а що є даром Божим.

Відсутність смирення завжди приводить до незгоди як в житті приватному, так і в житті всенародному. Недарма наш великий гетьман Іван Мазепа, щирий християнин, патріот і добродій, немов в пересторону грядучим поколінням сказав: «През незгоду ми прогали, самі себе звоювали».

Скрізь і у всьому виказујмо братя—сестри, християнське нелицемірне смирення, що так необхідним є не тільки для осягнення Царства Божого, але і для осягнення наших великих чоловіколюбних ідеалів ще тут на землі.

Перед своїми духовними очима завжди маймо образ Христа Спасителя, нашого Божественного Вчителя що правдивого смирення нас навчив, а до Пресвятої Діви Марії, що за своє смирення — покору сподобилася ні ні благої і радісної вісти від Архангела, — прибігаймо зі щирими молитвами, щоб зберігала нас перед гріхом гордині та щоб допомагала і нам бути покірними у всьому волі Божій. Амінь.

«Архангельським голосом заспівасмо до Тебе, Чиста: Радуйся, Благодатна, Господь з Тобою».

Успіння Божої Матері

(15 серпня ст. ст.)

,,Про християнський кінець дочасного життя”

Після Вознесення Господа на небо св. Апостоли пішли проповідувати Віру Христову у різні країни світу, а Мати Ісуса, перебуваючи в домі св. Апостола і Євангелиста Іоанна Богослова проводила дні свої у молитві, відвідуючи освячені Господом місця: Сад Гефсиманський або Гору Елеонську*).

В цих святих місцях горячих молитов Ії улюбленого Сина Ісуса Христа Мати Божа також горяче молилася та горіла ширим бажанням стати, врешті, перед лицем Сина Свого, що в славі сів праворуч Бога Отця.

І саме в час такої молитви Матері Божої, як гово-рить церковне передання, з'явився Архангел Гавриїл, що сповістив про скорий кінець Ії земного життя, вручивши при тім райську галузку в ознаку того, що успіння Богородиці буде перемогою над грізними законами природної смерті.

Втішена вісткою про свій смертний час Мати Божа возлегла на смертну постіль та побажала в останні земні хвилини побачити близьких Ії осіб.

Силою Божою зібрані були всі св. Апостоли**) щоб попрощатися з Матір'ю Божою, побачити Ії славу та послужити при Ії погребі.

В хвилину блаженного успіння Богоматері в руках всіх присутніх, що обступили постіль Ії, горіли свічки, а св. Апостоли молилися і співали богоналахнені пісні і гімни.

*) Існує також передання, що Мати Божа ходила, подібно св. Апостолам і Рівноапостольним Жонам, з проповідлю св. Євангелії Сина Свого і навіть і була на горі Афоні.

**) Крім св. Апостола Фоми, що прибув пізніше.

Раптом небесне сяйво наповнило цілу світлицю, а всі присутні побачили Самого Христа Спасителя з Ангелами і святыми.

«Величить душа моя Господа і вразрадувався дух мій о Бозі Спасі Моїм,» — сказала Пречиста Мати, засипаючи спокійним сном і доручаючи душу свою Сину Своєму і Богу. (З Четвіртіх Міней за день 15 серпня).

Такою є істинно християнська смерть!

Для чистої віруючої душі є вона нічим іншим, як переходом з грішного дочасного світу у вічноблаженну радість небесних осель.

Кожний віруючий християнин бажає спокійно стати перед Господом. Тому св. Церква за кожною Службою Божою молить Господа, щоб сподсібив чад її «християнського кінця життя, безболізного, бездганного, спокійного і доброї відповіди на страшному Суді Христовім».

І чим сильніша віра людини в Господа Бога, чим більш морально по закону Божому живе вона, тим більше спокійні є останні хвилини її земного життя. Бо ж недармо сказано: «Чесна перед Господом смерть Преподобних Його.»

Пресвята Діва Марія, св. Апостоли, св. Мученики і Преподобні Угодники Божі своїм життям і своєю смертю є для нас як найкращими прикладами цього. Бо чи то в час молитовного подвигу, чи то в час страшних мук за ім'я Христове, вони завжди пам'ятали про дочасність земного життя і мужньо прощалися з ним, радіючи скорій зустрічі з Христом Богом.

Св. Єфрем Сирієць каже: «Блажен, хто безперестанно пам'ятає про день своєї смерті і старається бути на цей час цілком готовим і безстрашним». І він каже: «Блажен, хто має в пам'яті будучий страшний день судний і намагається слізами лікувати язви своєї душі». (Говори св. отця нашого Єфрема Сириня).

Кожна людина знає, що смерть це є явище неминуче, що її не можуть уникнути ні вчені, ні простаки, ні багаті, ні бідні, ні гонителі, ні гонимі, ні сильні і могутні світу цього і ні безпомічні.

Але оскільки віруючі християни сприймають смерть

спокійно, без зайвого хеилювання, остільки люди невіруючі або недовірки бояться її, жаються і тримтять перед нею.

Бояться цієї страшної хвилини смерти, бо знають і відчувають всім своїм еством, що з останньою хвилиною земного життя починається для них вічна темрява і страшні муки.

Правда, і для віруючого християнина тяжко розлучатися зі своїми близькими, рідними і друзями; душа його також тяжко тужить за ними, як згічайною перед довшою розлукою. Однак тута ця зменшується християнською вірою, що прийде час: «коли мертві почують голос Сина Божого і почувши оживуть» (Ін. 5, 25), а тоді близькі, родичі і друзі знов побачаться, знов зустрінуться, але вже не для скриминаючого, а для вічно-блаженного життя.

Зменшується цей страх смертний у віруючого християнина свідомістю, що у Господа Сил нема ні живих ні мертвих та св. Церква не забуває Його в своїх усердних молитвах. Ця глибока віра в позагробове життя ушляхочинювала наших предків, давала їм правдивий погляд на земне життя, давала їм надзвичайну мужність і відвагу часто в нерівній боротьбі з усіма ворогами нашого народу. Бо предки наші боялися не смерть — лише Божого Правосуддя.

Коли в останню хвилину смерти подихне своїм холодом в лиці умираючого, Ангел-Охранитель, невидимо ставши при смертній постелі, з останнім зітханням візьме душу віруючого християнина та понесе її в оселі небесні до Царства Вічності.

Молитвами Пресвятої Владичиці Нашої Богородиці, що по успінні своєму не залишила сеїту, сподоби, Милосердій Господи, і нас грішних християнського кінця життя нашого, безболізного, бездоганного, спокійного і доброї відповіди на Страшному Суді Христовім. Амінь.

«Величаемо Тебе, Пренепорочная Мати Христа Бога нашего, і всеславне славимо Успіння Твоє».

ПІСЛЯСЛОВО.

«Бесіди на свята Богородичні», написані мною на підставі невеликого моого конспекту: «Проповіди на свята Господські і Богородичні», який я укладав ще в свій час в Україні, використовуючи з цією метою передовсім комплекти збірників — проповідей, додатків до журналу: «Руководство для сельських пастирів», (за кільканадцять років), що видавалися при Київській Духовній Семінарії, журнал «Воскресний День» та окремі збірники інших видатних православних душпастирів проповідників.

Всі такі збірники, що зберіглися по багатьох церковних бібліотеках Західної Волині, треба думати, в останній світовій завірюсі загинули, і тому з тих осколків, що випадково залишилися у мене, — я відважився уложить ці «Бесіди на свята Богородичні» без всяких претензій на оригінальність, а лише як 1) убоге приношення Матері Божій — Нашій Небесній Заступниці і Ходатайниці перед Богом, 2) щиро бажаючи зберегти хоч дещо з того, що може для нас православних вигнанців з рідної Землі навіки страчене, 3) дати хоч деякий скромний матеріял для собрата-душпастиря, який завжди мусить пам'ятати слова Богомудрого Ап. Павла: «Горе мені, якщо я не проповідував би» (1 Кор. 9, 15) та, врешті, 4) заохотити більш досвідчених о. о. Собратів до успішних продовжувань подібних спроб

о. Прот. С. Гаюк.

